

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय
सेवाआयोग
लेखाअधिकृत पदको लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम
पथम पत्र:- प्रशासन र संगठन सम्बन्धी

पूर्णाङ्क १००
समय: ३ घण्टा

१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा

- क. परिचय, परिभाषा, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र महत्व
- ख. सार्वजनिक प्रशासनको विकास
- ग. सार्वजनिक प्रशासनको अन्य विधासंगको सम्बन्ध
- घ. सार्वजनिक प्रशासन र निजी प्रशासनको समानता र भिन्नता

२ आर्थिक प्रशासन

- क) आर्थिक प्रशासनको अर्थ र क्षेत्र र प्रमुख कार्यहरू
- ख) सार्वजनिक प्रशासनमा आर्थिक प्रशासनको महत्व
- ग) आर्थिक प्रशासनमा जिम्मेवारी, जवाफदेहिता र उत्तरदायित्व
- घ) कार्य सञ्चालनको सुपरवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन
- ङ) नेपालको आर्थिक उदारिकरण, नीजिकरण: प्रयास, उपलब्धी र चुनौती

३ आर्थिक प्रशासनसंग संलग्न निकायहरू र जनशक्ति

- क) नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय
- ख) महालेखा नियन्त्रण कार्यालयको काम, कर्तव्य र अधिकार
- ग) सार्वजनिक लेखा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार
- घ) ने.सं.वि. मा लेखातर्फको जनशक्ति विकास, लेखाका कर्मचारीहरूको वृत्ति विकासका आधारहरू

४ बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन व्यवस्था

- क) बजेटको सैद्धान्तिक जानकारी, महत्व, र उद्देश्य
- ख) सन्तुलित बजेट, घाटा बजेट, वचत बजेट, बढोत्तरी बजेट आधुनिक बजेट र शुन्य बजेट
- ग) साधारण बजेट र पूँजीगत बजेटको अन्तर सम्बन्ध
- घ) ने.सं.वि. का आम्दानीका श्रोतहरू र तिनको वर्गीकरण
- ङ) ने.सं.वि. को बजेट निर्माण, स्वीकृति र निकासी व्यवस्था

५ कर्मचारीतन्त्र (Bureaucracy) र कर्मचारी प्रशासन

- (क) कर्मचारीतन्त्रको अवधारणा र आधारभूत प्रकृति (Nature)
- (ख) कर्मचारीतन्त्रका दुर्बल र सबल पक्षहरू
- (ग) कर्मचारी प्रशासनका अवधारणा
- (घ) सार्वजनिक प्रशासनमा कर्मचारीतन्त्रको स्थान
- (ङ) कर्मचारी ट्रेड युनियन: प्रजातान्त्रिक शासन व्यवस्थामा कर्मचारीको संगठित हुने अधिकार र यसका सकारात्मक तथा नकारात्मक पक्षहरू
- (च) कर्मचारीका आचरण, अनुशासन र ने.सं.वि.मा रहेका यस सम्बन्धी व्यवस्थाहरू

६ लेखा प्रणाली

- क) लेखा प्रणालीका सिद्धान्त, सरकारी श्रेस्ता प्रणाली र ने.सं.वि. श्रेस्ता प्रणालीको अध्ययन ।
- ख) सानो नगदी कोषको सञ्चालन, बैंक हिसाब मिलान विवरण, यसको महत्व र तयार गर्ने प्रक्रिया
- ग) वित्तीय विवरणहरूको प्रतिवेदन र वित्तीय विवरणहरूको विश्लेषणको महत्व

७ लेखा परीक्षण व्यवस्थापन:

- क) लेखापरीक्षण र जिन्सी लेखापरीक्षणको आधारभूत सिद्धान्त र यसको संवैधानिक एवं कानूनी आधारहरू
- ख) आन्तरिक र बाह्य लेखापरीक्षणको महत्व र उपादेयता
- घ) कार्यमूलक लेखापरीक्षण र यसको महत्व,
- छ) वेरुजु, वेरुजु फछ्यौट र वेरुजु फछ्यौट गर्ने तरिका ।
- ज) ने.सं.वि.मा वेरुजु फछ्यौट सम्बन्धी व्यवस्था

६ संगठन र व्यवस्थापन:

- क) संगठनको परिचय, यसका विभिन्न स्वरूप (Flat, Vertical, Pyramid, Domebell) र नेपाल सरकारका विभिन्न निकायको संगठनात्मक स्वरूपको सामान्य जानकारी
- ख) संगठनका विभिन्न सिद्धान्तहरू (आदेशको एकात्मकता, नियन्त्रण, पदसोपान) र नेपालको सार्वजनिक क्षेत्रमा त्यसको प्रयोग
- ग) व्यवस्थापन विभिन्न प्रकार (सहभागितामूलक, नियन्त्रणात्मक)
- घ) ट्रेड यूनियन (Trade Union) र सामूहिक सौदावादी (Collective Bargaining)

९. समस्या र समाधान

कुनै पनि समस्या बुझ्न र त्यसको समाधान गर्न सक्ने क्षमताको परीक्षण (यस भित्र उम्मेदवारको विश्लेषणात्मक सीप, नीतिगत ज्ञान र समाधानका बैकल्पिक उपायहरू सुझाउन सक्ने क्षमताको जांच गरिने छ) यस अर्न्तगत विषयगत समसामयिक प्रश्न सोधिने छ र यसको अध्ययन-विश्लेषण गरी उपयुक्त उत्तर दिनु पर्नेछ ।

प्रश्न योजना

प्रश्न १०×१० अंक = १००

सबै प्रश्नहरू अनिवार्य हुने छन् ।

(माथि उल्लिखित प्रत्येक एकाइबाट पर्ने गरी विषयगत प्रश्नका लागि तोकिएका अङ्कका प्रश्नहरूका एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ ।

नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय

सेवाआयोग

लेखाअधिकृत पदको लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम
दोस्रो पत्र : संविधान, उच्चशिक्षा र विश्वविद्यालय

पूर्णाङ्क १००

समय: ३ घण्टा

१ संविधान सम्बन्धी

- (क) नेपालको प्रचलित संविधान : प्रमुख विशेषताहरू, कार्यपालिका, न्यायपालिका र व्यवस्थापिकाका सम्बन्धमा ज्ञान
(ख) शिक्षामन्त्रालय, विश्वविद्यालय अनुदान आयोग, उच्चमाध्यमिक शिक्षा परिषद्
(ग) अर्थमन्त्रालय, विश्वविद्यालय अनुदान आयोग र विश्वविद्यालयवीचको अन्तर सम्बन्ध

२. नेपालमा उच्च शिक्षा :

- (क). नेपालको शैक्षिक इतिहास, महत्वपूर्ण घटनाहरू र नेपालमा उच्चशिक्षाको विकास
(ख) उच्चशिक्षामा देखिएका चुनौतीहरू र भावी सोच
(ग) स्वीकृत विश्वविद्यालयहरू र उनीहरूको वर्तमान अवस्था
(घ) विश्वविद्यालय अनुदान आयोगको परिचय, उद्देश्य, कर्तव्य तथा उत्तरदायित्व
(ङ) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् (CTEVT) को परिचय, उद्देश्य, कर्तव्य तथा उत्तरदायित्व
(च) विश्वविद्यालय अनुदान आयोग र विश्वविद्यालयहरू बीचको सम्बन्धका विविध आयामहरू
(छ) नेपालमा उच्चशिक्षाको सम्वर्धनमा नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयको भूमिका

३. नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालय सम्बन्धी

- (क). ने.सं.वि. ऐन २०४३ (संशोधनसहित)
(ख) ने.सं.वि. शैक्षिक तथा संगठन सम्बन्धी नियम २०६७ (संशोधनसहित)
(ग) ने.सं.वि. शिक्षक तथा कर्मचारी सेवा शर्तसम्बन्धी नियम २०६७ (संशोधनसहित)
(घ). ने.सं.वि. आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियम २०६७ (संशोधनसहित)

४ ने.सं.वि.मा जिन्सी व्यवस्थापन :

- (क) जिन्सी व्यवस्थापनको महत्व, हालको प्रावधान
(ख) जिन्सी व्यवस्थापनका चुनौती र असरहरू
(ग) जिन्सी सामानको लिलामी र त्यसको प्रक्रिया

५ आर्थिक प्रशासन तथा प्रशासकीय कानूनहरू:

- क) सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
ख) भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
ग) अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०४९

६. सार्वजनिक प्रशासनको सञ्चालन विधिहरू

- क) समन्वय: अर्थ, महत्व र समन्वयका तरिकाहरू
ख) अधिकार प्रत्यायोजन तथा विकेन्द्रीकरण एवं अधिकार निक्षेपण
ग) सुपरिवेक्षण, अनुगमण तथा मूल्याङ्कन घ) निर्णयलिने प्रकृया(Decision Making Process)र यसकासिद्धान्त

७. बोध र अभिव्यक्ति / समस्या र समाधान

यस अन्तर्गत संक्षेपीकरण, विस्तृतीकरण, बुँदा टिपोट, सारांश, टिप्पणीलेखन, अनुच्छेदलेखन वा बोधप्रश्नहरूको माध्यमबाट गहनतम ढंगले बोध र अभिव्यक्ति क्षमताको परीक्षण एवं कुनै पनि समस्या बुझ्न र त्यसको समाधान गर्न सक्ने क्षमताको परीक्षण गरिनेछ ।

प्रश्न योजना

प्रश्न १०×१० अंक =१००

सबै खण्डबाट समानपातिक रूपमा प्रश्नहरू सोधिनेछन् ।

(माथि उल्लिखित प्रत्येक एकाइबाट पर्ने गरी विषयगत प्रश्नका लागि तोकिएका अङ्का प्रश्नहरूका एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ ।
